

A Kúria gyakorlatából

BERKES BÁLINT

Between May 2014 and September 2014, the Curia of Hungary rendered important decisions in respect of the following fundamental rights issues: right to human dignity [Article II of the Fundamental Law], right to the protection of one's private life and private communication and correspondence [Article VI of the Fundamental Law], right of association and to establish a political party [Article VIII, paragraphs (2) and (3) of the Fundamental Law], right to freedom of the press [Article IX, paragraphs (2) and (6) of the Fundamental Law], right to work [Article XII of the Fundamental Law], right to property [Article XIII of the Fundamental Law], right to run for public office [Article XXIII, paragraph (8) of the Fundamental Law], right to have one's affairs handled impartially, fairly and within a reasonable time by the authorities, right to a fair court trial, and right of appeal [Article XXIV, paragraph (1) and Article XXVIII of the Fundamental Law].

A Kúria ítélező tanácsai 2014. május 15-e és 2014. szeptember 15-e között az Alaptörvény alapvető jogokat és kötelességeket szabályozó Szabadság és felelősség című fejezetéhez kapcsolódóan több alapjog érvényesülését is vizsgálták, így döntéseket hoztak az emberi méltósághoz való jogot, a magánélethez és magánközléshez való jogot, az egyesülési és pártalapítási jogot, a sajtószabadságot és a médiaszolgáltatás szabadságát, a munkához és a tulajdonhoz való jogot, a közhivatal viseléséhez való jogot, valamint a tisztességes hatósági és bírósági eljáráshoz való jogot, továbbá a jogorvoslati jogot érintő ügyekben.

Az emberi méltósághoz való jog [az Alaptörvény II. cikke] és ahhoz kapcsolódóan a munkához való jog [az Alaptörvény XII. cikke], a közhivatal viseléséhez való jog [az Alaptörvény XXIII. cikkének (8) bekezdése], valamint a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog [az Alaptörvény XXVIII. cikke] tekintetében a Kúria két munkaügyi perben is fontos megállapításokat tett.

Az első ügyben a Kúria a felperes kormány-tisztviselői jogviszonya felmentéssel történő megszüntetésének jogellenességét megállapító jogerős ítéletet hatályában fenntartó ítéletet hozott. A Kúria ítéletének indokolásában utalt arra, hogy az Alkotmánybíróság 2011. február 15-én kelt 8/2011. (II. 18.) AB határozatával megállapította, hogy a kormánytisztviselők jogállásáról szóló, 2010. évi LVIII. törvény (Ktjv.) 8. § (1) bekezdése – amelynek b) pontja értelmében a kormány-tisztviselői jogviszonyt a munkáltató felmentéssel indokolás nélkül megszüntetheti – alkotmányellenes, ezért azt 2011. május 31-ei hatállyal megsemmisítette. A másodfokú bíróság kiemelte a 8/2011. (II. 18.) AB határozat indokolása alapján, hogy a Ktjv. 8. § (1) bekezdésének b) pontja az Alaptörvény B. cikkének (1) bekezdését, II. cikkét, XII. cikkét, XIII. cikké-

nek (8) bekezdését és XXVIII. cikkét is sértette, továbbá az Alkotmánybíróság határozata kihirdetésének időpontja és a 2011. május 31. között kiadott felmentés – mivel ellentétben állt a jog által szolgálni hivatott céllal – a rendeltetésszerű joggyakorlás követelményébe ütközött.

Az alperesi kormányhivatali egység felülvizsgálati kérelme folytán eljáró Kúria egyetértett a másodfokú bíróság azon hivatkozásával, miszerint a Ktjv. 8. § (1) bekezdésének alkotmányellenessége miatti megsemmisítés időbeli hatályának 2011. május 31-i megállapítására annak figyelembevételével került sor, hogy a kormány-tisztviselői jogviszony lemondással és felmentéssel való megszüntetése ne maradjon szabályozatlanul a jogállamiság részét képező jogbiztonság elvének érvényre juttatása érdekében. Az Alkotmánybíróság időt kívánt biztosítani a jogalkotónak az alkotmánynak megfelelő szabályok megalkotására, az előbbiek szerint azonban az alkotmányban foglalt elveknek megfelelő rendelkezések megalkotásáig az alkotmányellenesnek nyilvánított jogszabály alkalmazhatóságának idejét kiterjesztette. Ezért nem ütközik a rendeltetésszerű joggyakorlás követelményébe az alkotmányellenesnek nyilvánított, de még hatályos törvényi rendelkezésre alapított felmentés, hiszen döntésének meghozatalakor az Alkotmánybíróságnak az is célja volt, hogy a jogviszony egyoldalú megszüntetése ne maradjon szabályozatlanul. A Kúria másrésztől azonban az elsőfokú bíróság ítéletének másik jogkövetkeztetésével egyezően megállapította, hogy a felperes felmentése az 1993. évi XXXI. törvénnyel kihirdetett Emberi jogok európai egyezménye 6. cikkének megsértésével jogellenesen történt [a Kúria Mfv.I.10.085/2014/5. számú ítélete.

A második ügyben a Kúria a felperes kormány-tisztviselői jogviszonya felmentéssel történő megszüntetése jogellenességének megállapítására irányuló keresetet jogerősen elutasító ítéletet hatályában fenntartó ítéletet hozott. A Kúria a tényállás ismertetése körében megállapította, hogy a felperes a perbeli időszakban embriótranszfer-programban vett részt, így a felmentés közlésekor a felmentési tilalom védettsége illette meg. Az emberi reprodukciós eljárásról azonban a munkáltatójának nem volt tudomása, ezt a felperes sem korábban, sem a felmentés közlésekor nem jelezte. A kormánytisztviselőnek ez a magatartása a munka törvénykönyvéről szóló, 1992. évi XXII. törvény (Mt.) 3. § (2) és (3) bekezdésében foglalt együttműködési kötelezettséget sértette, és a rendeltetésszerű joggyakorlás követelményébe is ütközött. A felperes alappal nem hivatkozhatott arra, hogy a munkáltató tájékoztatására nem volt módja, mivel ezt akár négy szemközti megbeszélésen, akár írásban is bejelenthetné, legkésőbb a felmentés közlésekor ebben a tárgykörben megbeszélést kezdeményezhetett volna a munkáltatói joggyakorlónál. A felperes felülvizsgálati kérelmében előadta, hogy a keresetét elutasító jogerős ítélet az Alaptörvény II. cikkében, XII. cikkének (1) bekezdésében és XXVIII. cikkében biztosított jogainak sérelmével született. A Kúria a felülvizsgálati kérelmet nem találta alaposnak, mert véleménye szerint az eljáró bíróságok helytállóan értékelték a felperes magatartását, amikor megállapították, hogy az a jóhiszemű és tisztességes magatartás követelményének, illetve az együttműködési kötelezettségnek nem felelt meg, a felperes ugyanis legkésőbb a felmentés közlésekor tájékoztathatta volna a munkáltatót a felmentési tilalmat okozó körülményről.

A törvény alapján a munkaviszonyban, illetve kormány-tisztviselői jogviszonyban álló felektől megkívánható, hogy az egyik fél jogával a másik fél érdekeit figyelembe véve úgy éljen, hogy azzal annak indokolatlan hátrányt ne okozzon, és evégett különösen az eset körülményei szerint indokolt tájékoztatást a másik félnek megadja, illetve a saját korábbi magatartásával való szembekerülést mellőzze. Az ennek nem megfelelő joggyakorlás meg nem engedett, és a törvény védelmében nem részesül. A felperest általában nem terhelte tájékoztatási kötelezettség arról, hogy emberi reprodukációs eljárásban vesz részt. A felmentés közlésekor azonban a jóhiszeműség és a tisztesség követelménye szerint elvárható volt, hogy a felmentési tilalmat jelentő körülményt közölje a munkáltatóval, mert felismerhette, hogy a munkáltató a jogi helyzetet illetően tévedésben van. Mivel ezzel a felperes az együttműködési kötelezettségét megszegte, alappal utóbb nem hivatkozhat a munkáltató szintén e kötelezettséget megszegő magatartására, miszerint a felmentési intézkedést nem vonta vissza [a Kúria Mfv.I.10.095/2014/4. számú ítélete].

A magánélethez és magánközléshez való jogot [az Alaptörvény VI. cikke] és egy ügyben ahhoz kapcsolódóan a sajtószabadságot [az Alaptörvény IX. cikkének (2) és (6) bekezdése] érintően a Kúria egy személyhez fűződő jog megsértése miatt indított, és egy sajtó-helyreigazítás iránti perben hozott határozatot.

A személyhez fűződő jog megsértésének megállapítása iránt indított perben a Kúria a felperes keresetét elutasító jogerős ítéletet hatályában fenntartotta. A Kúria ítéletének indokolásában rámutatott arra, hogy az eljáró bíróságok az összes bizonyíték helytálló mérlegelésével okszerűen jutottak arra a következtetésre, hogy az alperes konkrét magatartása nem tekinthető visszaélésszerűnek. Az irányadó bírói gyakorlat alapján hivatalos eljárásban az esetlegesen nem jogszerűen megszerzett bizonyíték is felhasználható a tényállás felderítésének, az igazság kiderítésének érdekében, feltéve, hogy a bizonyíték felhasználása nem okoz aránytalan sérelmet. A Kúria álláspontja szerint az eljáró bíróságok abban a körben is helytállóan hivatkoztak a bírói gyakorlatra, hogy a személyiségi jogi per a jogrendszerben elfoglalt helyénél, szerepénél fogva eleve nem alkalmas bármely más perben, hivatalos eljárásban fennálló jogvita eldöntésére vagy akár csak véleményezésére sem. A perbeli ügyben tehát a bíróság valóban nem foglalhat állást abban a körben, hogy az alperes által magánlevelezés megismerésével feltárt adatok mint bizonyítékok a házassági bontóperben, a gyermekelhelyezési vitában milyen döntés kiváltására lesznek alkalmasak. Ebben a kérdésben kizárólag az ott eljáró bíróságok hozhatnak érdemi döntést. Az összes körülmény mérlegelésével az eljáró bíróságok a Kúria szerint helytállóan jutottak arra a következtetésre, hogy a kérdéses levelek tartalmának felhasználása az adott eljárásokban nem volt visszaélésszerű, adekvát bizonyítási eszközökről volt szó. A gyermekek külföldre vitelét érintő eljárásban, valamint a családjogi eljárásban nyilvánvalóan jelentősége lehet azoknak a kérdéseknek, hogy a felperesnek ténylegesen milyen szándékai voltak akár a házasság fenntartásával, akár a gyermekek jövőbeni sorsával kapcsolatban.

Az adatoknak a párterápia során történt felhasználása esetében ugyanez megállapítható a további kiegészítéssel, hogy egy egy közösen vállalt eljárás esetén alappal

lehet vélelmezni azt, hogy az abban részt vevő felek a házasság problémáinak harmadik személy előtti feltárásához érdemben hozzájárultak, hiszen éppen az a terápia célja, hogy harmadik személy nyújtson segítséget akár bizalmas adatok megismerését követően is a házassági életközösség helyreállításához. Mindebből megállapítható, hogy az adatok ilyen körben való felhasználása az alperes részéről ugyancsak nem sértett személyiségi jogot [a Kúria Pfv.IV.20.726/2014/4. számú ítélete].

A sajtó-helyreigazítási perben a Kúria ítéletével a felperes keresetét elutasító jogerős ítéletet hatályában fenntartotta. A Kúria határozatának indokolásában hivatkozott az Alkotmánybíróság vonatkozó esetjogára. Az Alkotmánybíróság 165/2011. (XII. 20.) AB határozatában kifejtette, a sajtószabadság kiterjed az internetes sajtó tevékenységére is, azzal, hogy az egyéb tömegkommunikációs formákhoz hasonlóan alkotmányossági értelemben az internetes sajtó is szabályozás alá vonható. Az internet mint kommunikációs csatorna az emberi kommunikáció egyre változatosabb formáinak lehetőségét teremti meg, amely formák közül egyre több nyilvánvalóan nem sorolható be a tömegkommunikáció fogalmi körébe, így ezekre nem irányadók a sajtó szabályozásánál meghatározó szempontok. A magáncélú közlések, honlapok, blogok, közösségi portálok nem kezelhetők együtt a tömegek tájékoztatását vagy szórakoztatását célzó internetes újságokkal, hírportálokkal. Az Alkotmánybíróság 19/2014. (V. 30.) AB határozata szerint jelentős különbség van az internetes oldal üzemeltetője által szerkesztett és ekként tartalmi egységet alkotó (tartalom)szolgáltatás és az úgynevezett webkettő, vagyis a közösségi oldalak és a tisztán véleményoldalak között. Ez utóbbiaknak nincs szerkesztőjük, és ezért nem is lépnek fel tájékoztatási vagy hasonló igénnyel, céljuk az internetes közösségbe tartozók közötti eszmecsere és kommunikáció lehetőségének biztosítása. Ezek éppen szerkesztetlen, spontán közösségi oldalak, az internetfelhasználók is ekként tekintenek rájuk. A blogok és a közösségi oldalak viszont közelebb állnak az Alaptörvény VI. cikkében védett magánközlésekhez, mert az ezekben foglalt közlésekhez csak a közlő személy által meghatározott, zárt számú felhasználó jut hozzá, akiknek ő megengedi.

A fentiekből következően a Kúria álláspontja szerint a jogerős ítélet helytállóan jutott arra a következtetésre, hogy a perbeli blogoldalon megjelenő tartalomért az alperes nem visel szerkesztői felelősséget. Emellett a weboldal részéről gazdasági szolgáltatás sem állapítható meg. Ennek megállapítására önmagában az, hogy az alperes neve és telefonszáma megjelenik a blogoldalon, nem ad alapot. Ezért az alperes nem tekinthető médiatartalom-szolgáltatónak, tevékenysége nem minősül sajtótevékenységnek, így sajtó-helyreigazítás közzétételére sem kötelezhető [a Kúria Pfv. IV.20.642/2014/6. számú ítélete].

Az egyesületi és pártalapítási joggal [az Alaptörvény VIII. cikkének (2) és (3) bekezdése] a Kúria egy párt bírósági nyilvántartásba vételére irányuló eljárásban hozott végzésében foglalkozott. A Kúria a jogerős végzést hatályon kívül helyező, továbbá az elsőfokú bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasító végzésének indokolásában kifejtette, hogy a jogerős végzés az elsőfokú végzéssel egyezően arra az álláspontra helyezkedett, hogy a kérelmező elnevezése nem felel meg a névvalódiság

követelményének, mert a felperes elnevezése nem társítható egy párt által képviselhető politikai eszmével, valamint a kérelmező céljaival, illetve nem hozható összhangba az alapszabályban részletezett tevékenységeivel.

A Kúria nem értett egyet e körben a jogerős végzésben foglaltakkal, értékelése szerint a bejegyző bíróságnak kizárólag azt kell vizsgálnia, hogy a párt elnevezése nem ütközik-e törvényi tilalomba. Az Alkotmánybíróság 63/2008. (IV. 30.) AB határozatának indokolása elvi jelentőséggel fejtette ki azt, hogy a parlamenti demokrácia alapja a politikai pártoknak a választópolgári támogatottságért való versengése. A demokrácia egészséges működése nem képzelhető el politikai pluralizmus és a pártok politikai küzdelemben való esélyegyenlősége nélkül. Ez viszont feltételezi a pártok tevékenységére vonatkozó jogi keret azonosságát. Az államnak ezért semlegesnek kell maradnia a politikai pártok küzdelemben és a politikai verseny feltételeit szabályozó jogszabályok megalkotása során. A Kúria szerint a felülvizsgálati kérelem megalapozottan mutatott rá, hogy a bejegyzést végző bíróság érdemben nem vizsgálhatja azt, hogy egy angol szöveget milyen széles körben ismernek, illetve, hogy egy egyébként törvénybe nem ütköző elnevezés miben tekinthető viccesnek, és a párt politikai credójával mennyiben hozható összhangba. Nincs olyan követelmény a jogszabályokban az elnevezéssel kapcsolatban, hogy az párt esetén csak komoly és fennkölt lehet. Nincs olyan rendelkezés, amely a humoros elnevezést eleve kizárná. Nincs a bejegyző bíróságnak olyan kötelezettsége sem, hogy tartalmilag megvizsgálja, hogy például a nevében a „keresztény” vagy a „fiatal” vagy a „szocialista” vagy a „forradalmi” jelzőt viselő adott párt tevékenysége, kitűzött céljai mennyiben feleltethetők meg ezen jelzőknek. Sem az Alaptörvény, sem a párttörvény nem tartalmaz olyan kizáró rendelkezést, amely a humor, az irónia, a szatíra felhasználását egy párt tevékenységében eleve tiltaná. A demokratikus versengésben a választópolgárok mondhatnak ítéletet egy párt tevékenységének komolyságáról.

A Kúria nem észlelt méltatlan képzettársításra irányuló szándékot, és nem találta értelmezhetőnek azt, hogy a humorosnak szánt névalkotás ne felelne meg a névalkotás társadalmi követelményeinek. Nincs olyan jogszabályi rendelkezés, amelyből azt a következtetést lehetne érdemben levonni, hogy egy politikai párt kizárólag komoly nevet viselhetne. Mindez nem jelenti azt, hogy megbotránkoztató vagy obszcén elnevezések szabadon használhatóak lennének, a jelen esetben azonban ez nem volt megállapítható.

Nem osztotta a Kúria a jogerős végzésben foglalt azon álláspontot sem, hogy önmagában a humor, a szatíra eszközeinek felhasználása vagy nyilvánvalóan teljesíthetetlen ígéreteknek a párt programjában való szerepeltetése eleve kizárná a kérelmező párt bejegyzését. A Kúria szerint a bejegyzésről való döntés körében a bíróság azt érdemben nem vizsgálhatja, hogy milyen mértékben valós és tényleges szándék nyilvánul meg a politikai életben való állampolgári részvétel előmozdítása érdekében. Amennyiben egy párt, illetve annak elnevezése konkrét, egzakt törvényi tilalomban nem ütközik, a véleménynyilvánítási szabadság és a gyülekezési szabadság alapjából következően a bejegyzést végző bíróság önmagában azon okból nem utasíthatja el a bejegyzést, hogy az adott pártot nem tartja eléggé komolynak. Önmagában nem tekinthető jogsértőnek az sem, ha egy párt a maga programjában elsődlegesen más

politikai szerveződések teljesíthetetlennek vélt ígéreteinek kritikáját helyezi előtérbe. A jogerős végzés álláspontjával ellentétben a Kúria ezért úgy ítélte meg, hogy önmagában a viccpárt jelleg a kérelmezőt nem teszi alkalmatlanná a pártként való nyilván tartásba vételre [a Kúria Pfv.IV.20.358/2014/3. számú végzése].

A médiaszolgáltatás szabadságával [az Alaptörvény IX. cikkének (2) bekezdése] és ahhoz kapcsolódóan a tisztességes hatósági eljáráshoz való joggal [az Alaptörvény XXIV. cikkének (1) bekezdése] a Kúria két médiaszolgáltatási ügyben is foglalkozott.

Az első médiaszolgáltatási ügyben hozott közigazgatási határozat felülvizsgálata iránti perben a Kúria nem értett egyet a felperes azon álláspontjával, amely szerint az alperesi hatósági szerv határozata az Alaptörvény IX. cikkének (2) bekezdése és XXIV. cikkének (1) bekezdése rendelkezéseibe is ütközött. A felperes azt állította, hogy a döntést az alperes a korábbi jogsértő határozatainak bázisán hozta meg, a felperesi beavatkozó számára lehetetlenné tette a vidéki hálózatának fenntartásához szükséges források megszerzését és biztosítását a hálózatos partnerek részére, majd a díjfizetés hiányára való hivatkozással felmondta a hatósági szerződését, amely pedig tartalmazta, hogy hálózatba kapcsolt médiaszolgáltatóként tevékenykedik. Az alperes a hálózatos partnerét véleménye szerint jogszabálysértő módon fosztotta meg a versenytársaihoz hasonló nyugodt sugárzás és bevételszerzés lehetőségétől, ezáltal a vele kötött hatósági szerződésben foglaltaknak sem tett eleget, továbbá vagyoni hátrányt is okozott számára. A Kúria ítéletének indokolásában leszögezte, hogy a felperesi állítással ellentétben a tényállásnak nem képezik jogi relevanciával bírő részét – a felülvizsgált határozatokra kihatóan – a felperesi beavatkozót érintő alperesi eljárások és határozatok. A perbeli felülvizsgálat tárgya a díjfizetési kötelezettség nem teljesítése és a hatósági szerződés emiatti felmondása volt. Az alperesi hatóság a felperesi magatartás elemeit a felülvizsgált határozatában pontosan rögzítette, azt a felperes nem is vitatta. A felperes nem tudott a felülvizsgált határozattal és az azt megelőző eljárással összefüggésben konkrét jogsértést megjelölni, érvelését az általa hivatkozott alapelvek körében a beavatkozót ért sérelmekre alapozta. Ezek azonban a perben a felülvizsgálni kért döntés kapcsán nem voltak értékelhetők [a Kúria Kfv.III.37.133/2014/5. számú ítélete].

A második, azonos tárgyú ügyben a Kúria egy másik felperesi médium kapcsán jutott a fentiekkel egyező következtetésekre [a Kúria Kfv.III.37.159/2014/5. számú ítélete].

A tulajdonhoz való joggal [az Alaptörvény XIII. cikke] a Kúria négy határozatában is foglalkozott.

Az első esetben egy építési ügyben hozott közigazgatási határozat felülvizsgálata iránt indított perben a Kúria az elsőfokú bíróság jogerős ítéletét hatályában fenntartó ítéletet hozott. A felperes a jogerős ítélet elleni felülvizsgálati kérelmében előadta, hogy a támadott ítélet jóváhagyta, hogy az alperesi beavatkozó a felperes ingatlanán annak tiltakozását figyelmen kívül hagyva építkezzen, mindez pedig végső soron sértette az Alaptörvény magántulajdont védő rendelkezéseit is. A Kúria nem találta alaposnak a felperes felülvizsgálati kérelmét, ugyanis egyetértett az elsőfokú bíróságnak a perbeli eresztányulás tekintetében kialakított jogi álláspontjával. Az elsőfokú bíróság helytál-

lóan hangsúlyozta azt, hogy ezen átnyúlás a vonatkozó jogszabályi előírásokon belüli mértékű, de semmiképp sem tekinthető idegen ingatlanon történő építkezésnek, ezért ahhoz a felperesek hozzájárulására – mint az építési jogosultság igazolására – nem volt szükség. Az elsőfokú bíróság ugyanakkor helytállóan mutatott rá arra is, hogy a felperes és az alperesi beavatkozók közötti polgári jogi vita eldöntésére a közigazgatási per keretében nem volt jogszabályi lehetőség [a Kúria Kfv.III.37.092/2014/12. számú ítélete].

A második ügyben a Kúria az Alkotmánybíróság határozata alapján követendő eljárás meghatározása tárgyában indított nemperes eljárás során hozott végzésével egy felülvizsgálati kérelem tárgyában új határozat hozatalát rendelte el. A Kúria korábbi ítéletében azt állapította meg, hogy az épített környezet alakításáról és védelméről szóló, 1997. évi LXXVIII. törvény (Étv.) 30. § (1) bekezdése szerinti korlátozási kártalanítás csak a tulajdonost és a haszonélvezőt illeti meg, a pénzügyi lízingbe vevőt nem. A Kúria döntésével szemben a lízingbe vevő alkotmányjogi panaszt nyújtott be, amelynek eredményeként az Alkotmánybíróság a Kúria bepanaszolt ítéletét megsemmisítette, továbbá alkotmányos követelményt állapított meg, amely szerint az Alaptörvény XIII. cikkének (1) bekezdése alapján az Étv. 30. § (1) bekezdésének alkalmazása során az ott szabályozott korlátozási kártalanítás a tulajdonosokkal azonos feltételekkel tulajdoni várományosként a pénzügyi lízingbe vevőt is megilleti. A Kúria ezt követően az Alkotmánybíróság határozata nyomán elrendelte, hogy a korábban eljárt felülvizsgálati tanács a felülvizsgálati kérelem tárgyában hozzon új határozatot [a Kúria Kpkf.IV.37.618/2014/2. számú végzése].

A harmadik ügyben egy ingóság tulajdonjoga elbirtoklásának a megállapítása iránti perben hozott a Kúria határozatot. Ítéletének indokolásában leszögezte, hogy az Alaptörvény XIII. cikkében foglaltaknak a perbeli iratok állami tulajdonba vételével kapcsolatos törvényi rendelkezésekkel való összevetésénél egyrésztől abból kell kiindulni, hogy a rendszerváltás során a tulajdoni rendszert átalakító és az egyes tulajdoni viszonyokat is érintő törvények folytán a korábbi tulajdonos személyében bekövetkezett esetleges változás önmagában nem jár az Alaptörvényben foglalt tulajdoni védelem sérelmével. A jogvédelem csak az érintetlenül hagyott és az átalakítás során megszerzett új tulajdonra terjed ki. Másrésztől az Alaptörvényen belüli összeütközés vizsgálatára a Kúriának nincs jogköre, ezelőddig az Alkotmánybíróság is elzárkózott. A Kúria rámutatott arra, hogy a perbeli iratok állami tulajdonjogának az Alaptörvénybe emeléséből az következik, hogy azok történeti jelentőségük folytán az állam kizárólagos tulajdonában állnak, és mint ilyenek fokozottabb védelemben részesülnek. Az alkotmányos rendezés indokai a rendszerváltozást követően már az 1991-es szabályozáskor is fennálltak. Ebből következően a tagnyilvántartások kivételével a korábbi állampártok iratai már akkor, a jogelődd pártok 1944–48 között keletkezett iratai, valamint az állampártokhoz kötődő társadalmi szervezetek és tagnyilvántartások iratai pedig a 2012. évi LXI. törvény hatálybalépésével az állam kizárólagos tulajdonába kerültek. Emiatt azok tulajdonjoga utóbb elbirtoklás folytán nem szerezhető meg [a Kúria Pfv.I.20.040/2014/5. számú ítélete].

A negyedik esetben a Kúria a végzésével egy kisajátítási ügyben hozott közigazgatási határozat bírósági felülvizsgálata iránt indult perben az elsőfokú bíróság ítéletét

hatályon kívül helyezte, továbbá az elsőfokú bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasította. A Kúria határozatának az indokolásában kifejtette, hogy az elsőfokú bíróságnak a konkrét jogszabályi rendelkezések mellett figyelembe kellett volna vennie mindenekelőtt az Alaptörvény XIII. cikke (2) bekezdésében foglalt azon előírást, amely többek között kimondja, hogy kisajátítani csak azonnali és teljes kártalanítás mellett lehet. Az elsőfokú bíróság a kisajátított ingatlan besorolásán kívül annak sem tulajdonított jelentőséget, hogy mi a kisajátított ingatlan eredeti rendeltetése, és milyen kapcsolata van a másik felperesi ingatlanon található konzervüzemmel, holott erre a felperes keresetében nyomatékosan hivatkozott. A Kúria álláspontja szerint csak részletes vizsgálat tükrében dönthető el, hogy a két ingatlant egységként vagy elkülönülten lehet kezelni. Az egységes kezelés esetén a teljes és feltétlen kártalanítás csak akkor valósulhat meg, ha a kisajátítást elrendelő a szennyvíztelepet és a konzervüzemet egy egységként kezelve ennek figyelembevételével mellett döntött volna a kártalanítási összegről, illetőleg az elsőfokú bíróság ebbe az irányba is kiterjeszti a felülvizsgálatot. A Kúria értékelése alapján összességében megalapozott az a felperesi igény, hogy a kisajátított ingatlan eredeti rendeltetése, a szomszédos ingatlanon található üzemmel való – szakértő által igazolt – vitathatatlan összefüggése okán a kisajátítási érték meghatározásakor a Kúria által felsorolt szempontok figyelembevételre kerüljenek [a Kúria Kfv.II.37.091/2014/8. számú végzése].

A jogorvoslathoz való joggal [az Alaptörvény XXVIII. cikkének (7) bekezdése] a Kúria két határozatában foglalkozott.

Az első ügyben a Kúria egy csódeljárásban hozott végzésének indokolásában – a fellebbező félnek az Alaptörvény XXVIII. cikke (7) bekezdésére való hivatkozását figyelembe véve – kifejtette, hogy a csódeljárást befejezetté nyilvánító végzést a hitelező jogi képviselőjének meghatalmazottja részére szabályszerűen nem kézbesítették, ezért a hitelező részéről nem történt mulasztás fellebbezésének a benyújtásakor, így azt a másodfokú bíróságnak érdemben kellett volna vizsgálnia [a Kúria Fpkf.VII.30.131/2014/3. számú végzése].

A második ügyben a Kúria az Alkotmánybíróság határozata alapján követendő eljárás meghatározása tárgyában indított nemperes eljárás során hozott végzésével a másodfokú bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasította. A Kúria korábbi ítélete ellen a II. rendű alperes alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, sérelmezve többek között az Alaptörvény XXVIII. cikke (7) bekezdésében biztosított jogorvoslathoz való jogának megsértését. Alapjogsérelmét azzal indokolta, hogy az elsőfokú ítélettel szemben benyújtott fellebbezését a másodfokú bíróság nem, ezzel szemben a Kúria elbírálta felülvizsgálati eljárásában. Az Alkotmánybíróság az eljárásának eredményeként a Kúria és a másodfokú bíróság bepanaszolt ítéletét megsemmisítette, határozatának indokolásában pedig megállapította, hogy a Kúria abban az esetben sem léphet be a fellebbviteli bíróság hatáskörébe, ha az iratok alapján az a meggyőződése, hogy az elsőfokú bíróság megalapozott döntést hozott, a Kúria korlátozott tartalmú felülvizsgálati eljárása nem helyettesítheti a jellegében és érdemében más fellebbviteli eljárást egészében [a Kúria Kpkf.IV.37.548/2014/5. számú végzése].